

102. Het politieke kartel

oktober 2010

Na vier maanden lijkt er een kabinet te komen. Maar hoe ziet het schip van staat er dan uit? De VVD-ministers als roeiers aan stuurboord, de CDA-ministers aan bakboord en Groot-Gedoger Wilders aan de helmstok. Hij hoeft geen blaren te riskeren. Zodra dat misgaat en iedereen weer naar het Noordeinde wordt uitgenodigd, zal ik Hare Majesteit namens de PLZ, de Partij van de Lege Zetels (cf. nr. 94), adviseren om nieuwe verkiezingen uit te schrijven. Niet voor de Tweede Kamer, maar voor een gekozen formateur/minister-president. De Grondwet verbiedt dat nergens. Ik zal mijn advies toelichten.

Fractiediscipline, Kieswet en de wijze van samenstelling van de regering zijn gericht op politieke kartelvorming. De fractiediscipline eist dat men zich conformeert aan het partijstandpunt. De Kieswet bevoordeelt de in de Kamer zitting hebbende partijen door van nieuwkomers een waarborgsom van 11.250,- te vragen. Bij het niet halen van de kiesdeler vervalt die aan de staat (Kieswet art. H 12). (Een eis dat een partij over tenminste een jurist beschikt lijkt me logischer.) Ik vervolg: De Kieswet bevoordeelt de grote partijen ook door de dekkingsregel ("de restzetels (...) worden (...) toegewezen aan de lijsten die na toewijzing van de zetel het grootste gemiddelde aantal stemmen per toegewezen zetel hebben" aldus art. P 7). De wijze van samenstelling van de regering als getrouwe afspiegeling van een kamermeerderheid, is gelukkig al vaker bekritiseerd ten gunste van een gekozen premier die alsdan natuurlijk wel aan de vertrouwensregel (instemming van de Kamer), maar voor de keuze van zijn ministers minder gebonden is aan met de partij verslijmde meelopers die zo nodig beloofd moeten worden. Kijken we iets verder dan zien we hoe Eerste Kamer, Tweede Kamer, regering en door ambtelijke top voorgekookte rechterlijke benoemingen convergeren in een democratisch verdwijnpunt; ik bedoel daarmee natuurlijk een anti-democratische verdwijning van de rechtsstaat, door partijpolitiek en ambtelijke belangen buiten elke wetgeving om gestuurd.

De gangbare argumentatie is dat de stabiliteit met e.e.a. is gediend en dat versplintering wordt tegengegaan. Versplintering bemoeilijkt de gangbare coalitievorming. Met een gekozen premier wordt dit bezwaar echter weer opgeheven terwijl de voordelen van versplintering m.i. behouden worden: ruimte voor andere ideeën, voor vindingrijkheid en voor pluriformiteit. Ergo: voor debat. Stabiliteit' is in deze een eufemisme voor verstarring en de zekerheid dat de Kamer de regering zal napraten en... dat argumenten achter gehouden kunnen worden.

De gangbare kartelvorming - die stabiliteit dus - zou ook via de Kamerverkiezingen doorbroken kunnen worden. Om te beginnen (a) zouden kamerleden op persoonlijke titel geacht worden gekozen te zijn in volgorde van het behaalde aantal stemmen, ongeacht het rangnummer op een lijst. Veel zal het niet uitmaken. Dus we gaan van a naar beter. Indien (b) een partij maximaal maar tien zetels zou mogen hebben, zouden grote partijen zich moeten opsplitsen in zelfstandige eenheden met eigen programma's die niet identiek hoeven te zijn aan die van de zusterpartij. Zo'n regel is echter verre van fraai, die tien is veel te discutabel. Daarom stel ik voor (c) om (deels) *per partij* een kostenvergoeding/presentiegeld uit te keren en niet (slechts) per persoon; of minder voor elke volgende persoon. Dan splitst een partij zich heus wel en de dissidenten van het CDA hoeven niet zo moeilijk te doen om 'zonder last' te kunnen stemmen. Ook mogelijk is: (d) een stembiljet met uitsluitend namen van personen/lijsttrekkers die dan bij voldoende stemmen zelf hun medestanders kiezen, al of niet gebaseerd op lijstverbindingen. De verkiezingsborden langs de weg worden dan natuurlijk wel vol, maar de statements erop wellicht informatiever en persoonlijker. Dichter bij de burger. Of: (e) in plaats van de woonplaats van het kandidaat-kamerlid, vermelden we diens website waarop hij of zij zich *als potentiële mede-wetgever* (dus niet als elleboog van een of ander categorie) profileert.

Voor de goede orde: ikzelf ben geen kandidaat, ik ben immers van de PLZ. Ik zou ook onmogelijk trouw kunnen zweren aan de Grondwet zoals die nu in elkaars zit. Nu maakt niemand een probleem van die eed of belofte, en dat zegt genoeg over het opportunisme van menige volksvertegenwoordiger.

Uw columnist, V.L.